ZGORNJE GORENJSKE

Društvo za cerebralno paralizo

Datum: 9. december 2016

POROČILO O NOVOLETNEM SREČANJU Z OBISKOM DEDKA MRAZA

Pravimo, da je december mesec pričakovanja - pričakovanja praznikov, novega leta in daril. Slednje običajno prinašajo trije dobri decembrski možje: Sveti Miklavž, Božiček in Dedek Mraz.

Sveti Miklavž

Prvi od treh decembrskih mož je Sveti Miklavž, ki goduje 6. decembra, darila pa običajno prinaša v noči s 5. na 6. december. Kdo je pravzaprav bil Miklavž ali Sveti Nikolaj? Rodil naj bi se okrog leta 280 v grškem Patrasu v bogati družini. Ko je postal duhovnik je podedovano premoženje po umrlih starših razdelil med reveže. Umrl je 6. decembra v visoki starosti in kmalu postal eden najbolj priljubljenih svetnikov v Grčiji in Rusiji. O njem kroži več legend. Najbolj poznana je legenda, v kateri je tri obubožane mladenke obvaroval sramote. Bile so hčerke obubožanega plemiča, ki jih je nameraval poslati v javno hišo, da bi zaslužile dovolj denarja za doto. Ko je za to izvedel škof Nikolaj, jim je ponoči skozi okno vrgel tri kepe zlata in jim s tem zagotovil dostojno poroko. Sveti Miklavž je oblečen po vzgledu liturgičnih oblačil: čez dolgo belo obleko (albo) ima oblečen mašni ali večernični plašč (pluvial). Na glavi nosi mitro. Mitra je v današnjih časih liturgijska kapa, ki jo nosijo papež, kardinali, nadškofi in škofi, izjemoma s posebnim pooblastilom pa tudi nekateri menihi. Miklavž v roki drži škofovsko palico, ki je zgoraj zavita, okrašena, v drugi roki pa ima, a ne vedno, knjigo. Po izročilu mora imeti dolgo belo brado, roke pa mu navadno tiče v belih rokavicah. Na Slovenskem je bilo miklavževanje precej razširjeno. Po vaseh je hodil Miklavž v sprevodu z angeli, parkeljni, ponekod pa so se mu pridružili tudi drugi liki, npr. Pehta. Večina nas gotovo pozna stavek: če ne boš priden, ti Miklavž ne bo nič prinesel ali “ prinesel ti bo samo šibo ”, s katerim so strašili otroke. V Miklavža sem dolgo verjela, morda zato, ker takrat v mojem kraju ni nastopal.

Božiček

Ob Božiču je ponekod na Slovenskem darila nekoč nosil Jezušček. Danes jih nosi Božiček, ki pa je v sedanji podobi še ena od navad, ki smo jih prenesli iz Amerike. Božiček v slovenščini sicer spominja na Božič, vendar pa sta v angleščini izraza ‘ Santa Claus ’ (Božiček) in ‘ Christmas ’ (Božič) dosti bolj različna. Izraz ‘ Santa Claus ’ (Božiček) izhaja iz nizozemske besede

‘ Sinter Klaas ’ (Sveti Miklavž), ki so ga v današnji New York uvozili Nizozemci v 17. stoletju. Obisk Miklavža so praznovali na večer 5. decembra. Ko so kolonijo prevzeli Angleži, so angleški otroci želeli svojega ‘ Sinter Klaasa ’, ki bi jim prinašal darila. Ker pa angleški protestanti niso praznovali dnevov svetnikov je bil obisk Sinter Klaasa prestavljen na božični večer. Čeprav nas danes večina misli, da je Božičkovo rdečo opravo ustvarila Coca Cola, pa je ta leta 1930 le povzela upodobitve tedanjega časa. Božička so sicer do 19. stoletja upodabljali v različnih oblačilih, ki so bila tudi zelene, modre in črne barve. Konec
19. stoletja pa ga je Thomas Nast začel upodabljati v (temno) rdečih oblačilih. V knjigi o Saint Nicholasu ali po naše Božičku, ga je oblekel v rdečkast plašč. V tej knjigi tudi izvemo, da Božiček živi na severnem tečaju. K popularizaciji in razširitvi Božička po vsem svetu pa je seveda veliko prispevala Coca Cola. Ta je leta 1930 ustvarila oglas, na katerem je bil narisan Božiček v rdečem. V Sloveniji je bil Božič kot državni praznik ponovno uveden leta 1989, leta 1990 pa je v rdeče - beli obleki kot prvi Božiček v javnosti nastopil Sandi Pavlin iz Mladinskega gledališča v Ljubljani.

Dedek Mraz

Dedek Mraz je otroke razveseljeval že v carski Rusiji, njegov izvor pa je še starejši. Po starodavnih izročilih naj bi se dedek Mraz nekega dne napotil v beli svet. Potoval je in potoval in se ustalil šele v kraju, ki ima v grbu podobo vodnarja - to se je zgodilo na zimski solsticij - 22. decembra. Legenda naj bi nastala na ruskem severu in po takratnih verovanjih Dedek Mraz ni bil takšna dobričina, kot ga poznamo danes. Pogani so ga menda imenovali Varuna in je simboliziral temo, kaos in smrt. Ko je Rusija v 10. stoletju sprejela krščanstvo, je preporod doživel tudi Varuna, ki je bil sprva indoevropski bog. Prelevil se je v Trojana, nato v Sv. Nikolaja in nazadnje v Dedka Mraza. Poganske elemente v njem prepoznamo po beli srajci in vezenju, ki naj bi simbolizirali kraljestvo mrtvih in smrti. V nasprotju z Božičkom je Dedek Mraz ne le nagrajeval, ampak tudi kaznoval otroke, ki so bili preveč poredni, da bi dobili darilo. Sodobni Dedek Mraz izhaja iz 19. stoletja, ko je ruski pesnik Nikolaj Nekrasov napisal verze o » Mrazu - rdečem nosu «, ki so znane vsem Rusom. Dedku Mrazu se je pridružila Sneguljčica, ki naj bi po nekaterih mnenjih bila hčerka Dedka Mraza. Nesmrtna je postala v predstavi Aleksandra Ostrovskega. V Slovenijo je bil Dedek Mraz prenesen iz Rusije po 2. svetovni vojni, ko je takratna oblast skušala odpraviti cerkvene praznike in uvesti nove, po svoji ideološki smeri. Najprej je oblast skušala ločiti praznovanje božiča od novega leta in pri tem seveda vneto podpirala praznik novo leto. Leta 1948 so prvič organizirali program za praznovanje novoletne jelke, v katerem je bil ključen nastop Dedka Mraza. Ta je bil takrat še ves v belem. Nad Dedkom Mrazom se je navdušil tudi slikar Maksim Gaspari in ga leta 1952 naslikal s košato brado, dolgimi sivobelimi lasmi, pokrit pa je bil s slovensko polhovko. Gaspari je bil namreč doma blizu Cerknice, kjer so polhi doma. Dedka Mraza je oblekel v ovčji kožuh, ki je ob robovih okrašen s slovenskimi ljudskimi ornamenti, največkrat gorenjskimi nageljni, obut pa je v črne ali rjave škornje.

Kot vsako leto smo se tudi v letošnjem letu ob zaključku leta zbrali v sredo 7. decembra 2016 v Gledališču Toneta Čufarja na Jesenicah, kjer smo organizirali novoletno srečanje z obiskom Dedka Mraza. Vse navzoče je v kratkem nagovoru pozdravila Jasna Koron ter jim zaželela prijetno novoletno vzdušje in razpoloženje današnjega popoldneva. Zatem je na oder povabila predsednika društva SONČEK Zgornje Gorenjske Jerneja Kocjančiča. V kratkem nagovoru je pozdravil vse navzoče udeležence in jim zaželel prijetno novoletno vzdušje in razpoloženje. Za naše najmlajše so nam tudi v letošnjem letu priskočili na pomoč otroci iz otroške skupine iz Kulturno umetniškega društva Predoslje, ki so se na povabilo takoj odzvali. Prijazni otroci, ki jim ne zmanjka dobre volje, smeha in energije pred in po nastopu so se odlično predstavili z igrico - Sneguljčica. Sneguljčici kmalu po rojstvu umre mama. Dobi ošabno mačeho, ki vsak dan sprašuje zrcalo, če je najlepša na svetu. Ko jo Sneguljčica prekosi v lepoti, je tako jezna, da naroči lovcu, naj Sneguljčico v gozdu ubije, kot dokaz pa naj prinese njeno srce. Lovcu se deklica zasmili, zato kraljici odnese srnino srce. Sneguljčica tava po gozdu in končno pride do prazne hišice, kjer zaradi utrujenosti zaspi. Spečo najdejo palčki, ki

jo po posvetovanju sprejmejo medse. Vendar mačeha preko zrcala izve, da je Sneguljčica še vedno živa in srečna pri palčkih. Skuje zaroto in jo zastrupi z jabolkom. Palčki najdejo mrtvo deklico in jo objokujejo. Princ išče deklico, o kateri sanja že celo življenje in jo najde obkroženo z jokajočimi palčki. Ko jo objame, se Sneguljčica prebudi in sprejme prinčevo snubitev. Zlobno kraljico pa čaka zaslužena kazen. V nadaljevanju sta člana igralske skupine Gledališča Tone Čufar Jesenice Klemen Košir in Klemen Klemenc zabavala tako mlado kot staro generacijo. Za prijetno vzdušje je poskrbel tudi Gregor Vidmar, ki nam je polepšal popoldne s harmoniko in zaigral prijetne viže. Po končani predstavi so otroci iz Kulturno umetniškega društva Predoslje začeli klicati DEDKA MRAZA. Bil je vesel in razpoložen, saj je na začetku svojega dela, ki ga vsako leto čaka v mesecu decembru. Vse navzoče je prav lepo pozdravil. Skupaj so zapeli pesmico, razdelil jim je darila potem pa odšel naprej, kajti na današnji dan je imel še veliko dela, saj so ga nestrpno pričakovali še drugi otroci. Zatem je sledilo še druženje članov s pogostitvijo. Ob pristnem klepetu smo se zadržali do večernih ur. Dogodek nam bo ostal še dolgo v lepem spominu.

Cilj novoletne obdaritve je otrokom s posebnimi potrebami ter njihovim sorojencem (sestre, bratje), omogočiti obdaritev z druženjem in spoznavanjem med seboj, pričarati praznično vzdušje ter spodbujati občutek za tradicijo.

Pripravila:
Vanda Hrovatin

predsednik
Jernej Kocjančič

Društvo SONČEK ZGORNJE GORENJSKE *je vpisan v register društev, ki ga vodi Upravna enota Jesenice / zaporedna številka : 168 / matična številka : 1173162 / šifra dejavnosti : 94.991 / davčna številka : 52760545 /*
E - pošta: soncek@telesat.si naslov: Cesta maršala Tita 65 ***Jesenice 4270*** */ telefon :* ***051 604 - 789*** */*
TRR: ***03186 - 1000368041 / Odločba MDDSZ o vpisu v register invalidskih organizacij številka : IO - 017 / 01***